

Zbývá otázka, zda by nebylo vhodnější považovat tento postup spíše za *kritickou interpretaci než za interpretační kooperaci*. Hranice mezi těmito dvěma aktivitami však jsou sotva znatelné, je třeba je vymezit v termínech kooperační intenzity a být střízliví a věcni při předkládání výsledků realizované kooperace. Kritikem se pak stává kooperující čtenář, který poté, co text aktualizoval, vypravuje své kooperační kroky a ozřejmuje způsob, jímž ho autor, prostřednictvím své vlastní textové strategie, přiměl k takovéto kooperaci. Nebo také v termínech estetické úspěšnosti (ať už ji definuje jakkoli) hodnotí modality textové strategie.

Podoby kritiky jsou, jak dobře víme, různé. Máme kritiku filologickou, kritiku estetickou, kritiku sociologickou a kritiku psychologickou, kritiku jež pronáší hodnotící soudy a kritiku vrahající světlo na průběh psaní. A to nejsou zdaleka všechny. Nás nezajímá rozdíl mezi textovou a kritickou kooperací, zajímá nás rozdíl mezi kritikou, která sleduje modality textové kooperace a těží z nich, a kritikou, která text používá, jak jsme toho byli svědky, k jiným účelům. Omezíme se na to, že první typ kritiky budeme mít za typ úzce spojený s procesy, které se snaží osvětlit tato kniha. Takováto kritika totiž pomáhá v realizaci kooperace i tam, kde ji naše nepozornost odsoudila k neúspěchu. A je to právě ten typ kritiky, který bude muset být v mezích našeho diskurzu definován jako příklad „excellentní“ textové kooperace. A to i v případě, že se bude odchylovat od výsledků naší kooperace a objeví se názor, že by se kritikovi měla odejmout role Modelového Čtenáře. V tom případě bychom mu měli poděkovat, že se o to aspoň pokusil.

9.4. HLOUBKOVÉ INTENZIONÁLNÍ STRUKTURY A HLOUBKOVÉ EXTENZIONÁLNÍ STRUKTURY

Je tu ještě další důvod, proč v této kapitole dáváme přednost diskusi o vhodném okamžiku pro identifikace ideologických a aktančních opozic před diskusí o jejich strukturální mechanice. Vratme se k vyobrazení 2. Napravo máme čtenářem konané pohyby v extenzi

(jaká individua jsou ve hře, jaké stavy světa, jaké průběhy událostí? Ocitáme se tu před sérií tvrzení týkajících se světa, v němž žijeme, nebo světa možného? A ať už to je kterýkoli z nich, jaké předpoklady ohledně toho, k čemu má právě dojít, můžeme vytvářet?). Nalevo máme posuny konané čtenářem v *intenzi*: jaké vlastnosti přisoudíme individuum ve hře nezávisle na tom, zdali ve světě našich zkušeností existují, či neexistují? Jaké abstrakce reprezentují? Jsou to individua dobrá, nebo zlá? Plní jednu a tutéž roli několik individuí? A tak dále.

Jsou však tyto dva řádky pohybů vskutku tak nezredukovatelné? Kdyby narativní text (kdyby každý text) byl signifikantní pouze v té míře, v jaké jsou jeho propozice ověřitelné ve světě naší zkušenosti – neboli pouze tehdy, kdy všechno, co text říká, *probíhá nebo proběhlo* v takzvaně „reálném“ světě –, pak by narativní text (každý text) vyžadoval jen skrovnou míru kooperativní činnosti. Všechno by se vyřešilo tam, kde (vyobrazení 2) jsme naopak extenze vložili do závorek. Jsme-li přesvědčeni, že text mluví buď o „reálných“ stavech, nebo nemluví o ničem, pak je zbytečné činit předpoklady a snažit se v něm identifikovat aktanty.

Jenže právě proto, aby vyvázla z těchto mělcin a problémů intenzionální převedla do termínů extenzionálních, vypracovala logická sémantika pojem *možného světa*. Pak ale tvrzení, že jedna vlastnost platí pro jedno individuum v možném světě a jedna propozice že je pravdivá v jednom možném světě (rozhodnutí formulované v termínech extenzivních), znamená návrat k problematice „verifikace“, kterou Greimasova strukturální sémantika (1973: 165; 1976: 80) vkládá do hry v rovině intenzionální. Říci, že nějaký text nám danou propozici předkládá jako pravdivou v nějakém možném světě (světě, který líčí fabule, nebo světě, který text přisuzuje propozicním postojům postav) znamená říci, že text mění *diskurzivní strategii* v realitu, aby nám něco předložil jako pravdivé nebo nepravdivé, jako objekt lži nebo mlčení (tajemství), jako objekt víry nebo jako vyčtenou propozici, aby se *uvěřilo*, nebo aby se *čímilo*. Fakt, že si